Mauer István

Zoli

– Mit fogsz rajzolni Zoli?

Lujza Nővér megáll Zoli padja mellett. Fáradt arcú, halk hangú apáca. Szemei nagynénémre emlékeztetnek, aki mindig szomorú.

Zoli nézi az üres papírt az asztalon, és nem felel. Buta kérdés, gondolom, mert Zoli mindig ugyanazt rajzolja, amit már szeptember óta rajzol, sőt tavaly is, mikor még csak másodikosok voltunk. Lujza Nővér is biztosan tudja, de azért minden héten megkérdezi, mintha reménykedne, hogy egyszer csak Zoli valami mást fog rajzolni. De mikor Zoli végre felveszi a ceruzát, és elkezdi a rajzot – mint mindig – egy függőleges vonallal, Lujza Nővér továbblép, mert tudja, hogy megint az a rajz lesz, ami eddig is volt.

Zoli a barátom. Ugyanabban az utcában lakunk, csak ő három házzal feljebb, a túlsó oldalon. És tudom, hogy ő szívesebben rajzolna kockás papíron, mert akkor követni tudná a vonalakat – tíz lefelé, tizenöt jobbra vagy még tovább, mert a méretarány nem fontos az emlékek rajzolásához.

Az üres, tiszta papíron Zoli keze tétova, de a rajz ugyanaz lesz – romba dűlt házak, fölöttük repülők és hulló bombák. Zoli mesélte nekem egyszer, hogy szeretné lerajzolni a légiriadó hangját is, de nem tudja, hogy honnan jön, és hogy milyen formája lehet.

Szóval Zoli egy lebombázott házat fog rajzolni, és pár variációval mi, a többiek is ilyeneket rajzolunk, mert ezek az emlékek képezik eddigi életünk legnagyobb élményeit. Lesznek majd rajzok több épülettel, lövöldöző repülőkkel, tankokkal – Gábor kedvencei – és még talán egy halott katona is, akit Judit szeret a romok elé rajzolni.

Már két esztendeje hogy az utolsó bomba lehullott, de mintha még most is hallanánk a szirénákat, a repülők zúgását, a zuhanó bombák visítását. Még most is érezzük a félelmet, a szótlan pánikot, ami megszorította szívünket, és a megkönnyebbülést minden robbanás után, mert akármennyire is megrázta az épületet, mi még éltünk, ha mások már nem is. De egyikünk se próbálja lerajzolni a pincében lapuló embereket, mert mi is közöttük voltunk sírva és rémülve, és nem lehet lerajzolni a félelmet, éppen úgy, mint a szirénák hangját sem.

*

„Hat kiscicát szült a macskánk az éjjel”, mesélem Zolinak, mikor iskola után átmegyek hozzá. Zoli szülei fodrászok. Saját üzletük van, s mivel a mai nap péntek, későig fognak dolgozni, mert minden nő, aki megengedheti magának, elmegy hozzájuk dauerolásra. Szeretek megállni az üzletük előtt, megcsodálom a szép nők fényképeit különböző frizurákkal a

kirakatban, szeretek ott ácsorogni, remélve, hogy valaki kijön, mert akkor kiszállnak belülről illatos fuvallatok, egzotikus illatok elegáns felnőttek távoli világából, amiket a szomszédunknál, Irma néninél láttam képes magazinokban, amikre ő előfizetett a légiriadók és a bombák ideje előtt.

„Anyu meg akar tartani kettőt, és mondta, hogy intézzem el a többit."

„Mikor?"

„Holnap."

Másnap reggel Zoli átjön, és mondom Anyunak, hogy hát akkor intézzük el a kiscicákat. Bemegyünk a hálószobába, ahol a macskánk ismét a levendulaillatú ágyneműs szekrény alatt szült. A büszke cicamama dorombolva fogad bennünket. Anyu mondja, hogy a tarkát meg a fehér mancsú feketét megtartjuk, a többit pedig intézzük el. „Majd én elviszem az anyjukat", és már fogja is, és mennek ki.

A kiscicák súlytalanok a kezemben. Szemük még nem nyílt ki, és elgondolom, hogy sohasem fognak kijönni sötét világukból. Sohasem látnak napsütést, az anyjukat, egymást, vagy egy egeret sem.

Ezen töprengek, ahogy hátra megyünk az udvarba, és megállunk a magas, sárga tűzfal előtt, ami elválaszt bennünket a szomszéd háztól. Mindegyikünk kézbe vesz egy cicát, és a sárga falhoz vágjuk, ami tompa hangot ad. Odaragadnak egy pillanatra, aztán lecsúsznak a földre. Megismételjük a másik kettővel. Vér marad a falon, de tudom, hogy idővel majd megfakul, mint az előzők.

„Temetünk?" – kérdezi Zoli.

„Természetesen", – válaszolok, mert mindig is így szoktuk. „Hozom az ásót."

„Temetéshez kellenek gyászolók" – mondja ő.

„Fuss át a Lacihoz és a Pistihez, és kérd, hogy jöjjenek."

Pisti meg a Laci a szomszédjaim, egyik ezen az oldalon, a másik a másikon. Pisti apja cipész, ő csinálta minden cipőmet. Műhelye otthon van egy kis bőr- és ragasztószagú szobában. Ott dolgozik késő estig asztal fölé hajolva egy villanykörte fényénél. Csendes, alacsony termetű férfi, aki még ülve is alacsonynak látszik.

Laci apja vízvezeték-szerelő, egy vörös hajú, magas, indulatos férfi. Pisti apja nem iszik, de Lacié berúg minden hétvégén, és ordítozik, mikor hazajön. Minden trágár szót tőle tanultam meg a falon keresztül. Előfordul, hogy az ordítozást sírás, jajgatás és csörömpölés követi, mert mikor részeg, Laci apja ok nélkül odavág akárkihez vagy akármihez, ami a közelében van.

Mire Zoli visszajön Lacival és Pistivel, én már hoztam virágokat anyám virágoskertjéből. Cinniákat, büdöskéket és egy vörös rózsát is, mert emlékeztetett a vércseppekre a tűzfalon. Zoli megássa a sírt, és kibéleljük

szirmokkal. A cicákat rátesszük egy szirmokkal meghintett deszkára. Mindegyikünk megfogja a deszka egy-egy sarkát, és elindul a gyászmenet, mint ahogy azt szoktuk látni temetőkben a légiriadók után. Elmegyünk a tűzfal mellett, ahol a cicák rövid kis élete befejeződött, körbejárjuk a hátsó udvart, és megállunk a sír előtt. Lassan leeresztjük a deszkát, és a cicákat becsúsztatjuk a sírba. Rájuk szórjuk a maradék szirmot. Zoli fogja az ásót, és betemeti a gödröt. Még egy kis halmot is csinál, mint az igazi síroknál. Csak ezen a temetésen nem sír senki. Csinálunk egy kis keresztet is, és beszaladok a házba egy ceruzáért, hogy a keresztre írhassuk a cicák helyben kitalált nevét. Hallom, hogy a hálószobában nyávog a cicamama. Keresi a kölykeit.

*

Nem tudom, honnan eredt a gombfocizás, ki találta föl, népszerűsítette, de mikor beköszönt a borús, esős november, abbahagyjuk az utcai labdarúgást, és átállunk a gombfocizásra.

Nehéz idők járnak most a varrókosarakra és a szekrényekbe elrakott öreg kabátokra, mert mi állandóan keresünk új „játékosokat." Domború nagykabátgombok, amik divatosak voltak nagyszüleink idejében, mert ezekből lesznek kiváló hátvédek. Kisebb zakó- vagy kardigángombok a csatárjaink. A gombfocizás lázában még attól sem riadunk meg, hogy titokban levágjunk egy-egy gombot idősebb rokonaink szekrényben tartott ruháiról.

Anyámnak van egy bádoggal fedett konyhaasztala, két centiméteres peremmel minden oldalon. Azon hámoz és tisztít zöldségeket, de nekünk ideális focipálya, mert sima, gyorsan csúsznak rajta a gombok, és a falak visszaverik a labdát. Ezért leginkább nálunk folynak a meccsek.

Karácsonyi szünidő alatt rendezünk egy bajnokságot. Minden meccs negyven percig tart, húsz perces félidőkkel. Zoli csapata a legesélyesebb a győzelemre. Az ő középcsatára egy kicsi, kockacukor nagyságú domború kék gomb. „A nagynéném kardigánjáról vágtam le", mesélte nekünk, mikor először állította be őt a csapatába. Elnevezte Kis Kék-nek, habár a többi játékosa névtelen volt. Mondta, hogy mikor rájött, hogy milyen jól lehet játszani vele, csábította a gondolat, hogy levág még kettőt-hármat, de aztán meggondolta magát.

*

„Ha hiányzik egy, az nem baj," magyarázta nekünk. „Az ember némelykor elveszit egy gombot. De hármat vagy négyet – az már gyanús lett volna."

Kis Kék koncentrikus bordái miatt Zoli jobban és pontosabban tudja irányítani kis csatárját. Laci és Pisti a hüvelykujjukkal mozgatják a gombjaikat; Zoli és én a hüvelyk- és mutatóujjainkkal. Könnyen el lehet hamar-

kodni egy lövést, de Zoli rendkívül jól tudja irányitani Kis Kéket, és azzal szerzi a legtöbb gólját.

Pistit és engem mindketten megvernek, így hát Zoli és Laci holtversenyben állnak. A döntőt szilveszter este játsszuk nálunk. Az első félidő végén az eredmény 2:2. A második félidőben Laci szerzi meg az első gólt, de rövidesen Kis Kék egyenlít. Döntetlen marad a meccs a 39. percig, mikor Laci megpróbál egy lövést a pálya közepéről. Nem hisszük, hogy sikerülni fog, de csodálatos módon a labda elcsusszan két hátvéd között, és lepattan egy harmadikról egyenesen a kapuba. GÓÓÓL. Zoli azonnal Kis Kékhez fordul, és két lépés után jó helyzetbe is hozza, de hiába, mert lejár az idő. Laci csapata nyeri meg a bajnokságot. Zoli elkeseredetten, szó nélkül összeszedi a játékosait, és kijelenti, hogy ő most hazamegy.

Újév napján a hőmérő nulla fölé kapaszkodik. Jégcsapok kezdenek csöpögni, és a hó, ami már régen elvesztette fehér szüzességét, piszkos latyakká változik. Nekünk ez az év legutálatosabb időszaka. Karácsony már elmúlt, és ismét kezdődik az iskola. Tudjuk, hogy fog még havazni, de abban már nem lesz semmi izgalom, semmi várakozás, csak az, hogy a tavasz és a Húsvét még messze vannak, valahol a január és a február túlsó oldalán.

Délelőtt, mikor jövünk haza a tízes miséről, látom, hogy Zoli kint ül a lépcsőn a kapu elött. „Kint maradsz még egy darabig?" kérdezem, és bólint, hogy igen. Otthon átöltözöm, és kérdezem, hogy átmehetek-e Zolihoz. „Igen, de csak egy félórára, mert ebédelni fogunk."

Zoli ül a lépcsőn, mellette a doboz, amiben a gombcsapata van. Kinyitja és elkezdi kirakni a játékosait a lépcsőre.

„Mit csinálsz?"

„Majd meglátod." A négy tartalékossal kezdi, utána jön a nagy fekete gomb, ami a kapusa, aztán sorakoznak a többiek. Kis Kék a legutolsó. Zoli egy pillanatra habozik, de azt is leteszi.

„Meg fognak halni egy légiriadóban" mondja tárgyilagosan.

„Micsoda?"

„Elpusztulnak. Mindnyájan. Az egész csapat."

Leguggolok Zoli előtt, és nézem. Arca kemény, tekintete hideg. Mint mindig, a szája sarka heges, mert tojásallergiája van, de rettenetesen szereti a rántottát, és nem tud ellenállni, hogy ne egye. Nem néz rám.

„De miért?"

„Cserben hagytak", és felvesz egy ököl nagyságú követ, amit észre se vettem.

„Megbolondultál? Akkor nem lesz csapatod. És mi lesz Kis Kékkel?"

Zoli egy repülőgép zúgását utánozza, ahogy lassan elhúzza a követ a gombok felett. Mikor Kis Kék fölé ér, a hangja átváltozik egy hulló

bomba visítására. Elereszti a követ, és a sztárközépcsatár porrá törik. Szótlanul nézem, ahogy a kőrepülő újra és újra hullatja kőbombáit, amíg az egész csapatból csak színes darabocskák maradnak a lépcsőn. Zoli szótlanul nézi a csatateret.

„Jobb, ha összesöpröm az egészet, mielőtt anyám észreveszi."

„Nem lesz temetés?", kérdezem.

„Fagyott a talaj", válaszol, és bemegy a házba.

Várok egy darabig, de nem jön vissza.